

DE VLUCHT VAN OMID

Lysette van Geel

De vlucht van Omid

moon

© Lysette van Geel en Omid Aghondi, 2017

© Moon, Amsterdam 2017

© Omslagillustratie: Marieke Nelissen

© Landkaart: Peter-Paul Rauwerda

Omslagontwerp: Marieke Oele

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur © Stefan Heijndael

ISBN 978 90 488 3524 9

ISBN 978 90 488 3525 6 (e-book)

NUR 283

www.uitgeverijmoon.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Moon is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deel I

Teheran

De kust was veilig. Er was niemand op straat. Ik ademde diep in en zette me zo hard af als ik kon. Het dak van de auto veerde mee. Zodra mijn tenen loskwamen voelde het alsof ik vloog. Eén, twee, drie sprongen, nog eentje... vier. BAM! Het uitdeukende metaal maakte een dof geluid.

‘Je kunt het!’ juichte Jawad me toe. ‘O-mid! O-mid!’

De volgende auto stond ver weg. Dit werd de grootste sprong die ik ooit had gemaakt. Ik nam een aanloop, mijn spieren spanden zich aan en met alle kracht in mijn lijf duwde ik het dak van de auto onder me vandaan. De secondes dat ik zweefde voelden als uren. Mijn rechtersoet, zo ver voor me uit, leek wel van iemand anders.

‘Blijf met je vuile poten van mijn auto af!’ De deur van de buurman ging wagenwijd open, en woedend rende meneer Abooie op me af. Zijn vuist zwaaide dreigend door de lucht. ‘Zijn jullie door de duivel bezeten? Mijn auto is geen speeltuin! Kom hier!’

Ik kwam hard neer en zakte meteen door mijn knie. Mijn linkerbeen bonkte tegen het achterraam. Ik had het gehaald! Jawad stak zijn armen in de lucht alsof ik een fantastisch doelpunt had gescoord. Plotseling klemde de buurman zijn dikke vingers om mijn enkel, en met al zijn kracht trok hij aan mijn voet. Ik wilde het uitgillen van de pijn, maar ik beet mijn tanden op

elkaar. Met een ruk trok ik me los en razendsnel liet ik me van het dak naar beneden glijden.

‘Deze kant op!’ Jawad stond even verderop. We renden voor ons leven. Alleen het geluid van onze snelle voetstappen galmde door de smalle straten. Automobilisten toeterden geïrriteerd en af en toe stak iemand zijn hoofd uit het raam om te kijken wat er aan de hand was. Een paar oude mannen lachten vrolijk naar ons. ‘Waar gaan jullie heen, jongens?’

We zeiden niets. Geen tijd. Jawad rende een paar meter voor me uit. Ik probeerde zo dicht mogelijk achter hem te blijven. ‘We gaan naar de markt, daar is het druk en dan kan hij ons nooit vinden,’ hijgde hij. ‘Hiernaartoe!’

Ik zocht zijn voeten tussen alle andere op straat. Zijn bruine sandalen renden zigzaggend langs de winkelende mensen. Naar links. De markt was niet ver meer. Ik zag de vrolijke kleuren van kersen, granaatappels en groene watermeloenen om ons heen. Bijna te mooi om op te eten. We verdwenen in de drukte op het plein.

‘Hier moeten jullie zijn! De zoetste watermeloenen van Teheran liggen hier!’ De verkoper had een volle baard. Hij schreeuwde zo hard als hij kon en zwaaide met zijn handen door de lucht. Een paar gesluierde vrouwen liepen gehaast langs zijn kraampje. Keiharde dansmuziek kwam uit een raam. Een vrouw zong uit volle borst mee. Dit soort muziek op straat was verboden in Iran. Maar als er geen politie in de buurt was hoorde je het soms toch. Stiekem. Steeds meer voorbijgangers keken naar het raam waar de vrouw aan het zingen was. Ze lachten en stootten elkaar aan. Ze leek een vrolijke vogel in een boom. De mensen leken opgetogen, alsof er iets bijzonders ging gebeuren. Alle ramen stonden open.

‘Kijk uit waar je loopt!’

Ik botste tegen een meisje op. Ze keek me boos aan met haar bruine ogen. Rond haar neus had ze een paar moedervlekjes. Vanuit mijn ooghoek zag ik de hand van haar moeder omhoog zwaaien om mij een klap te geven, maar ze deed het niet. Haar hand ging weer omlaag. Ze keek naar het fruit op de tafel voor haar.

‘Vorige week verkocht je het me voor de helft!’ zei ze geïrriteerd tegen de marktkoopman. Hij haalde zijn schouders op en liep naar een andere klant.

Het meisje duwde me opzij en liep snel door. De muziek was gestopt. Ik hoopte dat mijn moeder ook weer iets lekkers voor ons zou maken.

‘Wat een sprong, Omid!’ Jawad keek me trots aan. Hij gaf me een schouderklop en ging toen met zijn handen op zijn knieën staan uithijgen.

‘Misschien moeten we de komende tijd maar niet meer in onze eigen straat over de auto’s springen,’ zei hij lachend.

Een paar mannen liepen ons voorbij en gingen de moskee in. ‘Zullen wij ook gaan? Kunnen we even bijkomen. Wie weet zien we meer bekenden.’

Jawad liep al vooruit. Ik keek achterom. De buurman was nergens meer te bekennen. Het meisje met de moedervlekjes was verdwenen.

We hadden onze schoenen uitgedaan en begonnen ons te wassen. Het water uit de kraan voelde lekker koud aan.

‘Njetwatikpwodigwat,’ zei ik met een mond vol water. Jawad moest lachen. Als we hier naar binnen wilden moesten we brandschoon zijn. Het was een ritueel. Ik deed alles precies zoals mijn vader me dat geleerd had toen ik klein was. Eerst mijn handen, dan mijn gezicht, dan mijn rechteronderarm en tot

slot mijn linkeronderarm. Ik keek naar mijn handen en schrok. Er waren weer blaasjes op verschenen. De huid was rood.

‘Het is druk,’ zei Jawad. In de binnenruimte las een man voor uit de Koran. Het tapijt op de grond kietelde zachtjes onder mijn voeten. ‘Kom, er zijn nog plekjes vrij.’

We liepen zo snel als we konden naar de zijkant van de ruimte en ploften neer op de opgevouwen dekens. Ik ademde de geur van rozenwater diep in. Naast ons zat een groepje mannen. Ze fluisterden.

‘Zou Fatima er ook zijn?’ vroeg Jawad. Hij vouwde zijn handen in de vorm van een hartje en tuitte zijn lippen alsof hij een luchtkusje gaf. Aan de andere kant van het zwarte gordijn dat in het midden van de moskee hing, zaten de vrouwen en meisjes. We fantaseerden vaak over wat ze aan het doen waren.

‘Zouden ze ook weleens aan ons denken?’ vroeg ik.

‘Ik zou niet weten waarom ze níét aan ons zouden denken,’ zei Jawad lachend. Ik keek opzij. Achter hem zat een oude man. Hij was in slaap gevallen. Zijn mond hing open. ‘Hij lijkt wel dood,’ zei Jawad.

Tussen mijn wimpers door gluurde ik naar de glinsterende kroonluchter aan het plafond. De duizenden glazen diamanten speelden tikkertje in het licht.

‘Hoe zien dode mensen er dan uit?’

Jawad zei niets. Hij weet het antwoord vast niet, dacht ik. Hij wist bijna nooit ergens meteen een antwoord op. Dat was al zo zolang ik hem kende. Maar hij had altijd goed advies als hij er eenmaal rustig over had nagedacht. Al van kleins af aan speelden we samen, we woonden vlak bij elkaar. Met hem verveelde ik me nooit. Eigenlijk vertelden we elkaar altijd alles.

Zachtjes begon de man naast ons te snurken. Een fijn geluid, zo klonk het bij ons thuis ook als mijn vader in slaap was gevallen.

Ik wreef met mijn handen over mijn knie. Het zou wel een blauwe plek worden. ‘Pijn gaat weg als je er niet aan denkt,’ zei mijn vader altijd. Ik boog naar voren. Het gebed was begonnen en ik drukte mijn neus op het tapijt. Precies tegelijk met de andere mannen die aan het bidden waren.

Toen we klaar waren boog ik mijn knie een paar keer. Ik rechtte mijn rug. Vol zelfvertrouwen stak ik mijn hand uit naar de man die naast me stond. ‘*Ghabool Bashe In shaa Allah*, ik hoop dat God je gebeden accepteert,’ zei ik met een zo laag mogelijke stem.

‘Ik hoop dat jouw wensen ook zullen uitkomen,’ zei de man die naast me had gezeten vrolijk terug. Iedereen groette elkaar altijd na het bidden. We hoorden er allemaal bij. Hier werd ik gezien als een volwassene, niet als een kind, zoals thuis. Vriendelijk knikten we elkaar toe, als echte mannen.

‘Jawad, zullen we hier voor altijd blijven?’ vroeg ik toen we weer op de dekens neerploften. Maar nog voordat hij kon antwoorden schraapte iemand hard zijn keel. Langzaam gleed mijn blik omhoog. Het was de buurman. Hij keek razend.

‘Kom, we gaan!’ fluisterde Jawad. We liepen zo snel als we konden naar de uitgang, gristen onze schoenen uit het rek en renden de deur uit. De buurman zwaaide boos met zijn vuist in de lucht en volgde ons tot de deur. Daar stampte hij woedend op de grond. Hij gaf het op.

Het was laat, het plein was verlaten. Een paar vogels snoep-ten van de restjes eten die waren blijven liggen op de markt. Plotseling proestte ik het uit. En ook Jawad begon steeds harder te grinniken. Gierend van het lachen renden we naar huis.

Snurken

‘Omid, weet jij wel dat je vader jouw naam al had bedacht voordat je geboren was?’ De stem van mijn zus klonk slaperig. ‘Hij schreef jouw naam met mooie sierlijke letters op de muur bij opa en oma thuis.’

‘Ja,’ zei mijn vader. ‘Ik dacht: mijn eerste dochter zal Arezoo heten, mijn tweede dochter moest Ati heten. En mijn eerste zoon Omid. Die naam betekent hoop. Het staat allemaal op de muur bij opa en oma, omdat ik het daar al voor jullie geboorte opgeschreven heb. Eerst kwam Arezoo, drie jaar later kwam Ati en toen na nog eens vijf jaar wachten was Omid ein-de-lijk daar. En nu hoop ik dat gaan we slapen, welterusten.’

Ik keek omhoog, recht in de ogen van de sterren boven ons.

Toen ik thuiskwam uit de moskee, zat mijn moeder op me te wachten in de kamer. Ze sprong vrolijk omhoog van het kussen zodra ze me zag. ‘Daar ben je! Schiet op, Omid, je vader eet vandaag mee. We zitten op het dak.’

Arezoo kwam met een bord vol kersen uit de keuken gelopen. ‘Broertje, wat zie jij eruit!’ zei ze vrolijk. Ze pakte me vast en drukte me tegen zich aan. Daarna trok ze me mee naar de kraan. Met wat water veegde ze voorzichtig het zweet van mijn gezicht. Ze pakte mijn handen, fronste en keek naar mijn vingers. De blaasjes begonnen er steeds vreemder uit te zien en mijn handen waren

rood als een tomaat. Arezoo zei niets. Ze wilde vast de sfeer niet verpesten nu papa er was. Heel voorzichtig goot ze er water overheen. ‘Kom, we gaan lekker naar boven. Pak jij de kersen maar.’

We deden het weleens vaker, op het dak eten en slapen. Ik, mijn vader, mijn moeder en mijn twee zussen. Het was snikheet in de zomer en hierboven waaide het tenminste nog een beetje. We legden kussens op een groot kleed en mijn vader stak de olielampen aan. Samen keken we naar de lichten van de stad. Er waren op dit soort avonden veel meer mensen in Teheran die dicht bij de sterren wilden zijn. Ik zwaaide naar figuurtjes die verderop ook op een dak stonden. Mijn familie moest altijd om me lachen als ik dat deed. Die mensen zwaaiden nooit terug. Ik wilde nog niet slapen.

‘Kijk, jongens, daar staan we!’ Arezoo wees naar boven. De sterren stonden vlak naast elkaar. We hadden er jaren geleden alle drie een uitgekozen, ieder een eigen ster die er elke nacht zou zijn. ‘Wel zo gezellig,’ had Ati toen gezegd.

Bij onbewolkte nachten zoals vandaag konden we ze extra goed zien. We gingen ongeveer onder onze eigen ster liggen. Arezoo sloeg haar arm om me heen. Ik zag de arm van mijn vader om mijn moeders schouder glijden. Ze ademde diep uit en kroop tegen hem aan.

‘Wat zou Allah nu aan het doen zijn?’ Ik dacht altijd over dat soort dingen na op het dak, alsof de wind gedachten in mijn oren blies.

‘Hij is vast iemand aan het helpen.’ Arezoo draaide zich om op het kleed en ging slapen. Arezoo was achttien jaar en Ati was vijftien. Ik was met mijn tien jaar duidelijk de jongste in ons gezin. Mijn zussen hadden blijkbaar ooit besloten om voor mij te zorgen alsof ik hun eigen kind was.

‘Ati, ga je morgenmiddag mee naar de stad?’ vroeg ik fluisterend.
‘Is goed, als ik thuis klaar ben met het schoonmaken van
jouw troep!’

Ons eigen tapijt zou morgen vanwege de schoonmaak aan
een lijntje op het balkon wapperen. Ik kende de kleuren en
vormen uit mijn hoofd, uren en uren had ik ernaar gestaard.
Tijdens het eten fantaseerde ik vaak hoe de krullen tot leven
kwamen. Hoe ze veranderden in draken die mijn thee en warme
broodjes zouden pakken en daarna mij zouden verslinden.

Zachtjes stond ik op. ‘We zijn Sneeuw vergeten, hij zal wel
honger hebben.’

‘Hm.’ Mijn zus bromde een beetje.

‘Oké, dan ga ik wel weer.’ Ik klom voorzichtig het dak af en
sloop ons appartement in.

Sneeuw was het konijn dat ik van Farid had gekregen, de
beste vriend van papa. Farid kwam vaak bij ons op bezoek en
nam dan cadeautjes voor ons mee. Papa zei dat Farid dat deed
omdat hij zelf geen kinderen had.

‘Farid heeft een goed en groot hart,’ zei hij altijd. ‘Farid is als
mijn broer. Hij hoort bij ons gezin.’

Toen Farid me het konijn had laten zien was ik sprakeloos.
Hij was zo mooi en helemaal spierwit. Zo wit als de besneeuwde
bergtoppen in de verte, had ik geroepen. Daarom had ik hem
Sneeuw genoemd.

De deur beneden maakte een zacht krakend geluid toen ik
hem openduwde. Alleen het licht van de maan scheen over het
tapijt. Het was gek om hier alleen rond te lopen. Het huis leek
wel van iemand anders.

‘Sneeuw, waar hang je uit?’ fluisterde ik. Normaal gesproken
lagen we met z’n allen in de woonkamer op een kleed te slapen.

Een matras is niet nodig, het tapijt is zacht genoeg. Mijn zussen, moeder en ik tegen elkaar aan met een deken over ons heen. Mijn vader sliep in een andere ruimte. Niemand snurkt zo hard als papa. Hij is erger dan een zaag. En je krijgt hem niet wakker. Zelfs niet als de grond trilt en de hele wereld schrikt. Ik schudde mijn hoofd. Een paar maanden terug was er een aardbeving geweest. Iedereen uit de flat stond op straat. Iedereen, behalve papa. Toen we hem gingen zoeken vonden we hem gewoon slapend op de grond. Keihard aan het snurken, alsof er niks gebeurd was.

Meestal was Sneeuw ergens in de keuken. Hij liep vrij rond en ging netjes in zijn doos zitten als hij moest poepen of plassen. Maar deze keer hoorde ik wat gerommel in de kamer van mijn vader.

‘Sneeuw!’ Vrolijk hupte het witte konijn naar me toe. ‘Sneeuw, was je ons aan het zoeken? Maak je geen zorgen, we slapen op het dak. Papa slaapt er ook. Ik hoop niet dat hij ons wakker houdt vannacht.’

Sneeuw keek me aan. Zijn oogjes waren glazig. Ati zei altijd dat ze de ogen van Sneeuw wilde vangen, zodat ze ze overal mee naartoe kon nemen. Dan pakte ze ineens potlood en papier en begon ze hem na te tekenen als hij even stilzat. Stapels vol met schetsen van Sneeuw had ze, ze waren levensecht. Het leek vaak alsof hij zo van het papier zou kunnen springen.

‘Bewaak jij ons huis?’ Ik gaf hem wat voer en aaide hem over zijn kop. Daarna trok ik snel de deur achter me dicht.

Toen ik zachtjes naar boven liep hoorde ik gekke geluiden. Mijn ouders leken ruzie te hebben. Ze wilden schreeuwen, maar probeerden duidelijk niet te veel lawaai te maken. Hun stemmen klonken als sissende slangen.

‘Ik hou het niet meer vol zo!’ zei mijn vader. ‘Ik heb nu drie baantjes en ik slaap amper.’

‘Ja, maar we hebben meer nodig, ik kan er ook niets aan doen!’ De stem van mijn moeder klonk anders dan normaal.

‘Zo kan het niet langer!’ siste mijn vader met ingehouden stem. ‘Als ze erachter komen gaan we alle twee achter de tralies, dat zweer ik je.’

Ik verstopte me in de gang. Net op tijd, want mijn vader liep boos naar beneden en gooide de deur van ons appartement hard dicht. Gek, als je de deur dichtslaat kraakt hij dus niet. Ik kreeg een naar gevoel in mijn buik. Ik had wel een idee waar de ruzie over ging. Over mij. De vrolijkheid van de avond was in één klap verdwenen. Ik probeerde aan iets leuks te denken en wachtte tot ik niets meer hoorde.

Toen mijn moeder weer sliep kroop ik tegen mijn zus aan.

‘Alles komt goed toch, Arezoo?’ vroeg ik zachtjes.

‘Hm,’ murmelde mijn zus opnieuw.